

Весна Р. Живковић¹
Градска библиотека у Новом Саду
Нови Сад (Србија)

3:001.8(075.8)(049.32)

001.8(049.32)

Приказ

Примљен 11/08/2022

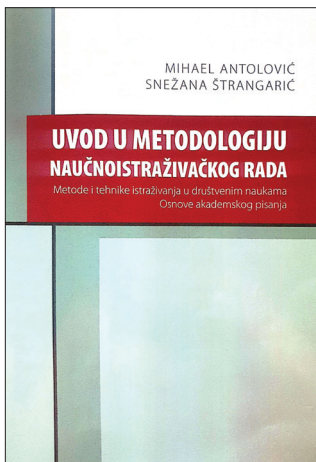
Прихваћен 29/08/2022

doi: [10.5937/socpreg56-39592](https://doi.org/10.5937/socpreg56-39592)

ОСНОВЕ МЕТОДОЛОГИЈЕ НАУЧНОИСТРАЖИВАЧКОГ РАДА

Михаел Антоловић и Снежана Штрангарић *Увод у методологију научноистраживачког рада: методе и технике истраживања у друштвеним наукама: основе академског писања*. Сомбор: Педагошки факултет, 2021, 167 стр.

Комплексни су и вишеслојни узроци, али неспорно је да се студенти основних, па чак и постдипломских студија, током студирања често суочавају с тешкоћама које произилазе из њиховог недовољног познавања основа методологије научноистраживачког рада и академског стила писања. Увидевши проблем, Педагошки факултет у Сомбору је у 2021. години, у оквиру своје издавачке делатности (Библиотека *Уџбеници и приручници*), објавио уџбеник *Увод у методологију научноистраживачког рада: методе и технике истраживања у друштвеним наукама: основе академског писања*, коаутора проф. др Михаела Антоловића и доц. др Снежане Штрангарић.

И сами аутори у предговору истичу да методологија научноистраживачког рада представља запостављену дисциплину, о чему „речито сведочи крајње скроман број наслова посвећених овој теми који су доступни на српском језику”, те су, имајући у виду ову чињеницу, уџбеником настојали да „на језгровит и информативан начин” читаоцима пруже најважнија

обавештења о „неким од кључних елемената научноистраживачког рада” (Antolović, Štrngarić, 2021, str. 9). Такође, они напомињу да је уџбеник намењен првенствено студентима мастерских студија Педагошког факултета у Сомбору, као и да је, због пандемије вируса COVID-19, која је успорила, и у неколико наврата, прекидала рад на рукопису, из коначне верзије уџбеника изостао део посвећен филозофији науке и логици научног истраживања.

¹ urednik.gnbs@gmail.com

Структура уџбеника прецизно је подељена на две тематске целине: *Методе и технике истраживања у друштвеним наукама* (Isto, стр. 11–87) и *Основе академског писања* (Isto, стр. 89–167), што значајно доприноси његовој прегледности и функционалности. Уџбеник је написан јасним и разумљивим језиком и адекватним научним стилем; аутори су акрибично и посвећено конструисали реченице и дефинисали мисли, те је извесно да читалац приликом тумачења прочитаног текста неће имати недоумице.

На почетку првог дела уџбеника аутори наводе једну од најосновнијих подела у методологији: поделу на квантитативна и квалитативна истраживања, наглашавајући да постоји разлика између квалитативне и квантитативне парадигме, а да обе парадигме воде порекло из две епистемолошке оријентације: позитивизма и историзма. У наредним поглављима елабориран је сам истраживачки процес, пре свега формирање нацрта истраживања и његових основних елемената, који обухватају постављање истраживачког питања, дефинисање основног скупа и формирање узорка, одабир метода и техника за прикупљање података и израда њима прикладних истраживачких инструмената. Аутори исцрпно наводе и описују методе и технике за прикупљање података: посматрање, интервју, фокусгрупни интервју, биографски метод, и др., као и методе анализе: статистички метод, тематска анализа, утемељена теорија, интерпретативна феноменолошка анализа, анализа наратива и анализа дискурса.

Други део књиге посвећен је основама академског писања, једне од субдисциплина методологије научноистраживачког рада, а којој, по речима аутора, „све до најновијег времена није посвећивана одговарајућа пажња” (Isto, стр. 89) у српској научној заједници. Аутори напомињу да постоје пажње вредна дела из ове области: приручник Мидхата Шамића (Šamić, 1968), коауторски рад Миленка Кундачине и Вељка Банђура (Kundačina, Bandžur, 2007), и приручници Марије Клеут (Kleut, 2008; 2020) и Уроша Шуваковића (Šuvaković, 2010). Такође, указују и на три преведена приручника: Умберта Ека (Eco, 2010), Лија Куба и Џона Кокинга (Cuba, 2003) и Марте Беглин (Boeglin, 2010). Ипак, они закључују да „ни један приручник, ма колико свеобухватан био, не може да надомести важност самог читања литературе из одређене научне области, које нужно претходи писању властитих радова” (Antolović, Štrangarić, 2021, стр. 90).

У овом делу уџбеника, осим што су наведене основне врсте научних и стручних радова, као и њихове главне карактеристике, изложен је и систематичан, концизан и целовит поступак процеса писања квалитетног и студиозног академског рада: од избора теме истраживања све до евалуације научног рада.

Аутори истичу да је почетни корак – избор теме истраживања од нарочите важности у научноистраживачком раду и да је потребно „барем солидно познавање одређене научне дисциплине”, као и да властита интересовања представљају „први и веома важан оријентир приликом избора теме”, али да она „сама по себи, нису довољна” (стр. 99). Након избора теме, истраживач започиње састављање прелиминарне или радне библиографије извора и литературе, и тада је он упућен на различите врсте публикација које се најчешће деле на научну (примарну) и секундарну литературу.

Посебан осврт у овом делу уџбеника односи се на истраживачки рад у библиотекама, као центрима управљања информацијама и местима на којима се могу

сазнати поуздане и тачне информације, а једно поглавље посвећено је библиотечкој класификацији и каталогизацији (Isto, str. 116-123), чије је познавање, макар елементарно, неопходно за успешно истраживање у библиотекама.

Студентима и истраживачима може бити веома корисно, са информативног аспекта, поглавље које се односи на дигитални приступ научним информацијама (Isto, str. 123-131). Наиме, у њему аутори запажају да је данас могуће „добар део истраживања (барем када је реч о прикупљању литературе) спровести из своје радне собе” (Isto, str. 124) и, у том контексту, наводе релевантне сајтове научних часописа, издавача академске литературе и научних установа, дигиталне библиотеке збирке, специјализоване друштвене мреже и интернет претраживаче, истичући значај сервиса КоБСОН, насталог 2002. године. Овај сервис представља „нужну и преко потребну везу српских истраживача са светском научном заједницом на тај начин што им омогућава приступ, практично, свим релевантним научним публикацијама из свих научних области” (Isto, str. 125). Исто тако, поучно и едукативно је и поглавље у којем се читаоцу указује на један од примарних елемената научног текста – научну апаратуру, и представљају му се начини позивања на изворе и литературу и стилови цитирања/навођења литературе (Isto, str. 143-148).

Аутори истичу да процес писања научног рада подразумева активно и критичко читање научне литературе и вођење белешки (библиографских и условно речено документарних), а да је јасна логичка структура једна од основних одлика научног текста. Такође, наглашавају и значај језика и стила научног текста, јер они „многome одређују и његову рецепцију унутар научних кругова” (Isto, str. 149).

У последњим поглављима другог дела уџбеника аутори анализирају етику научноистраживачког рада, наводећи основне типове научног плагијаризма, и евалуацију тј. вредновање научног рада који се, када постане јавно доступан, суочава са рецепцијом „чији суштински део представља његово критичко вредновање од стране компетентних стручњака” (Isto, str. 161). Завршне странице уџбеника обухватају садржајну и подробно наведену литературу коју су аутори користили током писања уџбеника, што представља још један индикатор њихове преданости, професионалности и савесног приступа научног рада.

На крају приказа, може се аргументовано, објективно, а и са задовољством, закључити да уџбеник *Увод у методологију научноистраживачког рада* не представља само поуздан, темељан и пријемчив водич за студенте и истраживаче, већ и да пружа вредан и драгоцен допринос изучавању методологије научноистраживачког рада.

Vesna R. Živković¹
City library in Novi Sad
Novi Sad (Serbia)

BASICS OF THE METHODOLOGY OF SCIENTIFIC-RESEARCH WORK

Mihael Antolović and Snežana Štrangarić, *Introduction to the Methodology of Scientific-Research Work: Research Methods and Techniques in Social Sciences: Basics of Academic Writing*. Sombor: Faculty of Education, 2021, 167 pp.

(Translation *In Extenso*)

The causes are complex and multi-layered, but it is indisputable that the students of basic, and even post-graduate studies, often encounter difficulties arising from their insufficient knowledge of the basics of the methodology of scientific-research work and academic writing style. Seeing this problem, in 2021 the Faculty of Pedagogy in Sombor brought out, within its publishing activity (*Library Textbooks and Manuals*), a textbook entitled *Introduction to the Methodology of Scientific-Research Work: Research Methods and Techniques in Social Sciences: Basics of Academic Writing*, co-authored by Professor Mihael Antolović, PhD, and Assistant Professor Snežana Štrangarić, PhD.

The authors themselves emphasize in the foreword that the methodology of scientific-research work is a neglected discipline, which is “graphically proved by an extremely scarce number of the titles dedicated to this topic, available in the Serbian language”, so, having in mind this fact, in their textbook they attempted to offer readers “in a succinct and informative manner” the most important information about “some of the key elements of scientific-research work” (Antolović, Štrangarić, 2021, p. 9). In addition, they point out that the textbook is intended primarily for students of master studies at the Faculty of Pedagogy in Sombor, as well as that, due to the COVID-19 pandemic, which slowed down and, on several occasions, interrupted the work on the manuscript, one part was omitted from the final version of the textbook that was dedicated to philosophy of science and logics of scientific research.

The textbook structure is precisely divided into two thematic units: *Methods and techniques of research in social sciences* (Ibid., pp. 11–87) and *Basics of academic writing* (Ibid., pp. 89–167), which substantially contributes to its clarity and functionality. The textbook is written with a clear and understandable language and an adequate scientific style; the

¹ urednik.gnbs@gmail.com

authors construct sentences and define thoughts meticulously and with commitment, so the reader will certainly have no dilemmas when interpreting the text.

At the beginning of the second part of the textbook, the authors provide one of the most basic categorizations in methodology; division into quantitative and qualitative research, stressing that there is a difference between quantitative and qualitative paradigms, whereas both paradigms originate from two epistemological orientations: positivism and historicism. In the following chapters, the research process itself is elaborated, primarily the formation of the research draft and its basic elements that include posing a research question, defining the basic set and formation of the sample, selection of methods and techniques for data collection and the preparation of the most suitable research instruments. The authors exhaustively list and describe data collection methods and techniques: observation, interview, focus group interview, biographical method etc., as well as the analysis methods: statistical method, thematic analysis, established theory, interpretative phenomenological analysis, narrative analysis and discourse analysis.

The second part of the book is dedicated to the basics of academic writing, one of the subdisciplines of the methodology of scientific-research work, which, according to the authors, “has not been paid adequate attention until the most recent time” (Ibid., p. 89) in the Serbian scientific community. The authors mention the works worthy of attention in this field: Midhat Šamić’s Manual (Šamić, 1968), the paper co-authored by Milenko Kundačina and Veljko Bandur (Kundačina, Bandur, 2007), and manuals written by Marija Kleut (Kleut, 2008; 2020) and Uroš Šuvaković (Šuvaković, 2010). In addition, the authors point to three translated textbooks: by Umberto Eco (Eco, 2010), Lee Cuba and John Cocking (Cuba, 2003) and Martha Boeglin (Boeglin, 2010). However, they conclude that “none of the manuals, no matter how comprehensive they are, cannot compensate for the importance of reading the literature from a certain scientific field, which necessarily precedes the writing of one’s own papers” (Antolović, Štrangarić, 2021, p. 90).

This part of the textbook, besides providing the list of basic types of scientific and expert papers, as well as their main characteristics, also presents a systematic, concise and complete procedure of the writing process for a good-quality and studious academic paper: from the selection of the research topic to the evaluation of the scientific paper.

The authors emphasize that the starting step – the selection of the research topic – is of particular importance in scientific-research work and that “at least solid knowledge of a certain scientific discipline” is needed, as well as that one’s own interests should be “the first and a very important marker when selecting the topic”, but that they “themselves are not sufficient” (p. 99). After selecting the topic, the researcher begins preparing the preliminary or working bibliography of sources and literature, being directed towards different types of publications, most often divided into scientific (primary) and secondary literature.

A special overview in this part of the textbook refers to the research work in libraries as centres of information management and places where reliable and accurate information can be learnt. One chapter is dedicated to the library classification and catalogization (Ibid., pp. 116-123), the knowledge of which, at least elementary, is necessary for successful research in libraries.

Students and researchers may find quite useful, from the informative aspect, the chapter referring to the digital access to scientific information (Ibid., pp. 123-131). Namely,

in this chapter, the authors observe that nowadays it is possible to conduct “good part of the research (at least when literature collection is concerned) from one’s own study room” (Ibid., p. 124) and, in that context, they list relevant websites of scientific journals, publishers of academic literature and scientific institutions, digital library collection, specialized social media and Internet browsers, pointing out the significance of the KoBSON service established in 2002. This service constitutes “a necessary and indispensable connection of Serbian researchers with the world scientific community by ensuring them access to practically all relevant scientific publications from all scientific fields” (Ibid., p. 125). Equally instructive and educational is the chapter that provides the reader with one of the primary elements of a scientific text – scientific apparatus, and the manners of referring to the sources and literature and styles of citation/listing literature (Ibid., pp. 143-148).

The authors point out that the process of writing a scientific paper involves active and critical reading of scientific literature and taking notes (bibliographic and, conditionally speaking, documentary ones), while a clear logical structure is one of the key characteristics of a scientific text. Moreover, they also stress the importance of the language and style of a scientific text because they “largely determine its receipt within scientific circles as well” (Ibid., p. 149).

In the last chapters of the second part of the textbook, the authors analyze the ethics of scientific-research work, listing main types of scientific plagiarism, and evaluation of the scientific paper that, after becoming publicly available, faces the receipt “whose essential segment is its critical evaluation by relevant experts” (Ibid., p. 161). The final pages of the textbook cover substantial and detailed literature used by the authors in writing the textbook, which is yet another indicator of their commitment, professionalism and conscientious approach to scientific work.

At the end of this review, it may be concluded in an argument-based and objective manner, as well as with pleasure, that the textbook *Introduction to the Methodology of Scientific-Research Work* does not only represent a reliable, thorough and receptive guide for students and researchers, but also offers a worthy and valuable contribution to the study of the methodology of scientific-research work.

REFERENCES / ЛИТЕРАТУРА

- Antolović, M., Štrangarić, S. (2021). *Introduction to the Methodology of Scientific-Research Work: Research Methods and Techniques in Social Sciences: Basics of Academic Writing*. Sombor: Faculty of Education [In Serbian]
- Boeglin, M. (2010). *Leer y escribir en la universidad*. Novi Sad: Akademska knjiga [In Serbian]
- Cuba, L., Cocking, J. (2003). *How to write about the social sciences*. Podgorica: CID [In Serbian]
- Eco, U. (2010). *Come fare una tesi di laurea*. Beograd: Narodna knjiga [In Serbian]
- Kleut, M. (2008). *Scientific Work from Research to Printing: Technique of Scientific-Research Work*. Novi Sad: Akademska knjiga [In Serbian]

- Kleut, M. (2020). *Academic Writing and Technique of Scientific-Research Work*. Novi Sad: Akademska knjiga [In Serbian]
- Kundačina, M., Bandur, V. (2007). *Academic Writing*. Užice: Učiteljski fakultet [In Serbian]
- Šamić, M. (1968). *How a Scientific Paper is Created – Introduction to the Methodology and Technique of Scientific-Research Work: General Principles*. Sarajevo: Zavod za izdavanje udžbenika [In Serbo-Croatian]
- Šuvaković, U. (2010). *Academic Writing in Social Sciences*. Beograd: Dosije [In Serbian]